یادداشت

بیژن سورانی

ریل‌گذاری در دوران پساتحریم برای توسعه حمل و نقل عمومی

کلانشهرها و بیشتر شهرهای بزرگ با مشکل ترافیک و آلودگی هوا و آلایندگی ناشی از تردد وسایل نقلیه روبه‌رو هستند، به گونه‌ای که در بیشتر روزهای سال، تقویم ایام روزهای ناسالم را به شهروندان نشان می‌دهد. اجرای طرح‌های مقطعی و اعمال محدودیت تردد از جمله اقداماتی است که برای آلودگی هوا انجام شده و می‌شود و در حقیقت وسایل نقلیه موتوری و تردد آنها از منابع اصلی آلوده‌کننده هوا به شمار می‌رود که تاکنون به دلیل مشکلات ساختاری در حوزه تولید سوخت و خودرو با آن روبه‌رو بوده‌ایم.

تاکنون به هر دلیل نه برخورد با خودروسازان در دستور کار مراکز نظارتی قرار گرفته است و نه سوخت تولیدی به استانداردهای بین‌المللی نزدیک شده است. بر این اساس اقدامات صورت گرفته برای کاهش آلودگی هوا همچنان بی‌نتیجه باقی مانده است و حتی به دلیل کم‌کاری و ناکارآمدی اقدامات صورت گرفته از سوی دستگاه‌های متولی با افزایش خودروهای غیراستاندارد که سوخت آلوده را مصرف می‌کنند آلودگی هوا در برخی موارد نیز افزایش یافته است.

همچنین طرح جامع کاهش آلودگی هوا در یک دهه اخیر و تکالیف قانونی دستگاه‌های متولی در هاله‌ای از ابهام قرار گرفته است و این بی‌توجهی‌ها و زاویه گرفتن از طرح جامع کاهش آلودگی هوا افزایش روزهای ناسالم را در پی داشته است.

با توجه به لغو تحریم‌ها در پی اجرای برجام بسیاری از کشورهای صاحبنام به قصد تولید خودروهای کمپانی‌های خود در کشور در حال رفت و آمد هستند.

بر این اساس لازم است دولت از شرایط پسابرجام برای توسعه حمل و نقل عمومی استفاده کند تا با تکمیل شبکه‌های حمل و نقل عمومی به خصوص شبکه ریلی درون شهری و اتوبوسرانی گام مؤثری در جهت کاهش آلودگی هوا بردارد. بنابراین ضروری است دسترسی به زیرساخت‌های موجود در صنعت ریلی و خودرویی فراهم شود و با سرمایه‌گذاری مناسب با توجه به نیازهای داخلی گام مؤثری در جهت کاستن از آلودگی هوا بر داشته شود. بازنگری در نقشه راه در این مسیر می‌تواند ضمن کاستن از تولید آلودگی و آلایندگی چشم‌انداز روشنی را پیش روی مسئولان و صنعت خودرو قرار دهد.

اولویت دادن به تکمیل شبکه‌های حمل و نقل عمومی، بومی‌سازی خودروها و سوخت متناسب با شرایط و اقلیم کشور، پرهیز از کم‌کاری، پاسخگو بودن در برابر وظایف محوله و حمایت از طرح‌های برتر صنعتی در زمینه تولید خودروی مناسب و سوخت پاک می‌تواند زمینه تشویق و ترغیب شهروندان را به استفاده از شبکه حمل و نقل عمومی فراهم آورد.

در حقیقت ضروری است در این شرایط به جای به حاشیه کشیدن مسائل اصلی در این حوزه درصدد راهبردی ساختن اقدامات برآیند و به جای اولویت دادن به ورود انواع خودروهای لوکس و شخصی، وسایل نقلیه شبکه حمل ونقل عمومی را تأمین و در گام بعدی به زیرساخت تولید وسایل نقلیه اقدام کنند. این اولویت راهبردی می‌تواند سبب ساماندهی حمل و نقل عمومی شود و کاهش آلودگی هوا را به دنبال داشته باشد. در شرایط حاضر که تمایل کشورها برای حضور در ایران و صنعت خودروسازی بالا گرفته است باید با تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها زمینه توسعه زیرساخت‌های حمل ونقل عمومی را فراهم ساخت. با گام برداشتن در این مسیر و ریل‌گذاری مناسب، بسترهای لازم برای توسعه شبکه حمل ونقل عمومی فراهم خواهد شد.

نقد و نظر

علی خدایی بیجاری

افزایش بودجه محیط زیست بدون ارائه گزارش

یکی از خبرهای زیست‌محیطی هفته گذشته که حالتی سهل و ممتنع دارد و همزمان و توأمان، شادی‌آفرین است و غم‌فزا، در روز چهارشنبه گذشته روی خروجی خبرگزاری ایسنا قرار گرفت. راوی خبر محمد مجابی، معاون حقوقی سازمان محیط‌زیست بود که از رشد ۴۰ درصدی بودجه سازمان محیط‌زیست خبر داده و گفته بود رشد بودجه محیط‌زیست در سال ۹۵ با ۴۰ درصد افزایش از متوسط رشد بودجه کل کشور بیشتر است و تخصیص این بودجه در انتظار تأیید مجلس شورای اسلامی است.

گرچه چنین خبری که حاکی از بهبود اوضاع مالی سازمان محرومی چون سازمان محیط‌زیست باشد، خبری خوشحال‌کننده و شادی‌آفرین است اما با خواندن چنین خبری معادله‌ای پارادوکسیکال در ذهن شکل می‌گیرد و سؤالاتی به ذهن متبادر می‌شود با چنین محوری که آیا تخصیص چنین بودجه‌ای صرف رتق و فتق امور در این سازمان بحران زده خواهد شد؟ و آیا افزایش ۴۰ درصدی بودجه به لحاظ رفاهی دردی از دردهای بی‌شمار پرسنل خدوم سازمان محیط زیست را درمان خواهد کرد؟ پرسنلی که تنها عشق خدمت به این آب و خاک و صیانت از مواهب و منابع ملی کشور، آنان را به ادامه راه فرا می‌خواند و انگیزه‌ای می‌شود که هر بی‌مهری و ناملایمتی را بر خود هموار سازند!

با این حال موارد متناقضی که در سایه خبر افزایش بودجه سازمان محیط‌زیست سبب ایجاد پارادوکس یاد شده، می‌شود به روشنی در دو تجمع اعتراضی (در روزهای ۲۲ اردیبهشت و ۴ آبان ۹۴) کارکنان سازمان محیط زیست در مقابل ساختمان پردیسان جلوه‌گر است. لذا با رجوع به درد دل کارکنان معترض درمی‌یابیم که در میان شکوائیه‌هایی که آنها به رسانه‌ها منعکس کرده‌اند، بخش اعظم شکایت‌ها مربوط به اوضاع اسفبار مالی این سازمان است که در نتیجه سوءمدیریت و اهتمام به فعالیت سیاسی مسئولان ارشد این سازمان و همچنین بی‌اعتنایی نسبت به مرتفع نمودن مشکلات مالی کارکنان پدید آمده است!

با این اوصاف استناد به برخی اظهارات و شکایاتی که در خبرگزاری فارس منعکس و موجود است و منحصراً مربوط به سوءمدیریت در بخش مالی و تبعیض در پرداخت‌ها می‌شود، خالی از لطف نخواهد بود.

در این خصوص برخی از کارکنان معترض شده بودند که ۳۵ درصد افزایش حقوق در احکام آنها ثبت شده است اما در پرداختی‌ها اعمال نمی‌شود. عده‌ای دیگر معتقد بودند که آمارهای محیط‌زیست مبنی بر کنترل آلودگی هوا و ریزگردها پوچ است و بودجه‌هایی که باید برای کارهای پژوهشی صرف شود به صورت صوری به دانشگاه‌ها داده می‌شود و در زمینه‌های دیگر مانند خرید خودرو صرف می‌شود. این در حالی است که یکی از کارمندان معترض با ارائه مدارک و شواهد از احکام استخدامی هم رتبه‌هایش در سازمان دولتی دیگر به خبرنگار فارس گفت که حقوق کارمندان محیط‌زیست کمتر شده و اعتراض ما برای این نیست که حقوق ما را زیاد کنند، بلکه می‌خواهیم وضعیت‌مان به همان چند سال قبل برگردد. کارمند دیگری به فارس گفته است که چرا مدیران باید در پایان سال ۸ میلیون تومان پاداش بگیرند و کارمندان حداکثر یک میلیون تومان! همچنین چند نفر دیگر معترض بودند که مسئولان سازمان مجوز استخدام غیرقانونی ۲۴۰ نفر را گرفته‌اند تا بتوانند تیم‌های سیاسی خود را وارد سازمان کنند! تعبیه درهای هوشمند در این سازمان یکی دیگر از گلایه‌ها بود که به گفته کارمندان هر کدام ۱۰ میلیون تومان قیمت دارد! این در حالی است که قاطبه کارمندان معتقدند که بودجه این سازمان صرف فعالیت‌های سیاسی می‌شود. بنابراین این سؤال مطرح می‌شود که آیا نیاز نیست که سازمان محیط‌زیست گزارشی کامل، مستند و دقیق از هزینه‌کرد خود، در پایان سال ارائه نماید؟

۷۰درصد معتادان شاغل هستند و ۱۰درصد کارتن خواب ها را زنان تشکیل می دهند

وام ۱۵ میلیونی برای معتاد کارتن خواب شغل نمی‌شود

گزارش یک

محمدرضا هادیلو

موضوع معتادان و نحوه جمع آوری، ساماندهی و بازگشت آنان به جامعه از جمله مباحث مهم و مورد بحث مردم و مسئولان به شمار می آید. با اینکه هر مسئولی در هر سازمان و نهادی حرفی می‌زند و نظری می‌دهد، اما به خوبی می‌توان متوجه شد که اکثر تصمیم‌گیری‌ها از سر عجله و بدون مطالعه است. به عنوان مثال مدیرکل بهزیستی استان تهران در شرایطی از پرداخت وام اشتغال به مبلغ ۱۵ میلیون تومان با کارمزد ۴ درصد به معتادان بهبودیافته خبر داد که چند روز پیشتر، قائم‌مقام دبیر ستاد مبارزه با مواد مخدر ۲۰درصد کارگران بخش صنعت را مصرف‌کننده انواع مخدر اعلام کرده بود. این دو خبر در کنار یکدیگر نشان می‌دهند برای خارج کردن مواد مخدر از درون خانه‌ها به چیزی فراتر از یک شغل نیاز است زیرا در حال حاضر قشر معتاد جامعه را کارگران، کارمندان، دانشجویان و حتی بخشی از طبقه مرفه جامعه تشکیل می‌دهند که حداقل نیاز اول‌شان شغل نیست.

وقتی داستان جمع‌آوری معتادان کارتن خواب شروع شد، گروهی از کارشناسان هشدار دادند که اگر تمام سازمان‌های مرتبط با این مسئله پای کار نیایند و چتر حمایتی خود را بر سر این افراد باز نکنند این همه تلاش به دور باطلی می‌ماند که بعد از گذشت مدتی به خانه اول بازخواهیم گشت.

از همان زمان معتادان دسته دسته جمع‌آوری و به کمپ‌های مختلف فرستاده می‌شدند، حتی در میان این کارتن خواب‌های معتاد ۵۰۰ زن نیز وجود داشتند که به کمپ شفق برده شدند.

اکثر کارتن‌خواب‌ها معتاد هستند و در کمپ‌های تعریف شده باید به هر نحو ممکن اعتیادشان را ترک کنند اما در این میان یک سؤال پیش می‌آید که آیا اعتیاد عامل بی‌خانمانی معتادان و به خصوص این زنان است یا بی‌خانمانی آنها را به سمت اعتیاد کشیده است و مهم‌تر از اینها برای بازگرداندن آنها به اجتماع چه باید کرد؟

در همین رابطه و بر اساس گفته‌های رئیس شورای شهر تهران تا کنون بیش از ۴ هزار کارتن‌خواب معتاد از بوستان هرندی و سطح منطقه جمع‌آوری شده است، اما اگر سیکل موجود بسته نشود، دوباره شاهد بازگشت کارتن‌خواب‌ها خواهیم بود.

■ آمارهای متناقض بلای جان تصمیم‌گیری‌ها

یکی از موضوعاتی که نشان از شناخت پایین جامعه نسبت به کارتن خواب‌ها دارد، آمارهای متناقض است. همانطور که مسعودی فربد، معاون اجتماعی سازمان بهزیستی معتقد است: کارتن خوابی مشکل بسیاری از کشورها است، اما نحوه برخورد با آن مهم است. وی با اشاره به اینکه امریکا، استرالیا، لندن و... گزارش هایی در رابطه با تعداد بی‌خانمان‌ها یا کارتن‌خواب‌ها دارند، ادامه داد: «متأسفانه چنین چیزی در ایران وجود ندارد.»

فروغ عزیزی، دبیر گروه مطالعات زنان انجمن جامعه‌شناسی ایران نیز در این رابطه گفت که آمار شهرداری در رابطه با تعداد کارتن‌خواب‌ها به علت مدل آمارگیری خودش پر از تکرار است و عدد بهزیستی هم به شکل دیگری برآورد شده است و هیچ کدام دقیق نیست. برای مثال بهزیستی می‌گوید در کل ایران ۱۵ هزار کارتن‌خواب وجود دارد و شهرداری در آماری دیگر می‌گوید تعداد کارتن‌خواب‌های تهران ۱۵ هزار نفر است.

شاید تنها چیزی که میان این آمارها مشترک است این باشد که بین ۵ تا ۱۰ درصد این تعداد را زنان تشکیل می‌دهند.

اما دبیر گروه علمی تخصصی فقر، رفاه و سیاست انجمن جامعه‌شناسی ایران هم نظر متفاوت دیگری در این مورد دارد. پیام روشن فکر گفت: «در بعضی موارد داشتن آمار هیچ فایده‌ای ندارد، کم یا زیاد بودن کارتن‌خواب‌ها حق آنها را کم یا زیاد نمی‌کند، ما باید به آنها حق‌شان را بدهیم.»

■ ۲۰ درصد کارگران معتادند

ایجاد اشتغال فقط یک کار کوچک برای کمک به معتادان برای بازگشت به آغوش خانواده و ورود به جامعه است اما نباید فراموش کنیم که هرگز با سر کار رفتن معتاد نمی‌توان مطمئن بود که او دوباره به مصرف مواد رو نیاورد.

چندی پیش سعید صفاتیان، رئیس کارگروه کاهش تقاضای اعتیاد کمیته مستقل مبارزه با مواد مخدر مجمع تشخیص مصلحت نظام با تأیید آمار علیرضا جزینی، قائم‌مقام دبیر ستاد مبارزه با مواد مخدر که ۲۰درصد کارگران بخش صنعت را مصرف‌کننده انواع مخدر اعلام کرده بود، گفت: «۳/۵ میلیون نفر در جامعه کارگری مشغول خدمت‌رسانی هستند که ۲۰درصد این تعداد به مواد مخدر معتاد هستند و این مسئله در شهرها و مناطق صنعتی بیشتر به چشم می‌خورد.»

به گفته صفاتیان، راه چاره در برنامه‌های پیشگیرانه از اعتیاد است که بتوان آن را عملیاتی کرد نه اینکه فقط روی کاغذ نوشته شود. وی معتقد است توجه ویژه به برنامه پیشگیرانه در محیط‌های کارگری به‌خصوص در شهرها و مناطق صنعتی باید برای مسئولان یک ضرورت باشد تا بتوان برای رفع آن اقدامی اساسی انجام داد، در غیراین صورت تنها ارائه آمار و ارقام در این زمینه فایده‌ای نخواهد داشت.

براساس آمارهای ستاد مبارزه با مواد مخدر یک میلیون و ۳۲۵هزار نفر مصرف‌کننده مواد مخدر در کشور زندگی می‌کنند که تلاش برای ترک آنها نیز هرگز به اندازه پیش‌بینی و انتظارها موفق نبوده است. کارگران بخش عمده تولید را برعهده دارند و حاصل کار آنها می‌تواند توسعه پایدار را به‌دنبال داشته باشد. ۲۰درصد ابتلا به اعتیاد در محیط‌های کارگری جلوه دیگری از آسیب‌های این موضوع است. پایین آمدن سن اعتیاد در کشور و رسیدن میانگین آن به زیر ۳۰سال و پایین آمدن میانگین سن شروع مصرف مواد مخدر به زیر ۲۰سال نشان‌دهنده گسترش اعتیاد بین جوانان است که نیروی فعال و موتور محرک چرخه تولید و صنعت کشور محسوب می‌شوند.

■ سرمایه‌ها دود نشوند

به هر حال گزارش‌ها نشان می‌دهند که در ایران بیشترین میزان اعتیاد در میان کارگران به‌خصوص در مشاغل سخت، اعتیاد به ماده مخدر تریاک است و این قشر خیلی سراغ روانگردان‌هایی همچون شیشه نمی‌روند. همچنین از حدود یک میلیون و ۳۲۵هزار معتادی که در کشور وجود دارند ۶۰ تا ۷۰درصد آنها شاغل هستند و این آمار به این معنی است که داشتن شغل هم به تنهایی باعث عدم‌اعتیاد نمی‌شود.

بر اساس اعلام بهزیستی استان تهران، در حال حاضر بالغ بر ۲ هزار و ۷۴۰ مرد و ۴۰۰ زن معتاد در مراکز سازمان بهزیستی تحت درمان هستند که قرار شده معتادان بهبود یافته با تأیید سازمان بهزیستی از تسهیلات وام اشتغال به مبلغ ۱۵ میلیون تومان بهره‌مند شوند. این وام با تسهیلات ویژه و با حداقل کارمزد ۴ درصد خواهد بود که از زمان تشکیل پرونده بین یک تا دو ماه به معتادان بهبود یافته پرداخت می‌شود.

پس بجاست حالا که بودجه‌ای برای نگهداری و آموزش یک حرفه به معتادان تخصیص یافته و قرار شده این افراد پس از بازگشت به جامعه از وام‌های کم بهره نیز بهره مند شوند، از ابعاد روانی نیز موضوع مورد توجه قرار گیرد تا مبادا این همه سرمایه، خود به دودی تبدیل شود که به چشم جامعه برود.

تلاش دلالان برای پیوند عضو بدن ایرانی به توریست ثروتمند

با وجود کمبود ۱۰۵ هزار تخت، ۱۰ درصد تخت‌های بیمارستانی به توریسم اختصاص می یابد

گزارش ۲

زهرا چیذری

معاون درمان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی در حالی از اختصاص ۱۰ درصد تخت‌های بیمارستان‌های زیرمجموعه دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی به حوزه گردشگری سلامت خبر می‌دهد که طبق آمار وزارت بهداشت هم اکنون ۱۰۵هزار تخت بیمارستانی کم داریم. پیش از این نیز وزیر بهداشت در واکنش به کمبود تخت‌های بیمارستانی در کشور گفته بود: «دولت ۴۰ سال زمان می‌خواهد تا کمبود تخت بیمارستانی را رفع کند.»

گردشگری سلامت یا توریسم درمانی یکی از انواع گردشگری که هدفش فقط تفریح و بازدید از اماکن تاریخی و طبیعی باشد، نیست بلکه اینجا پای بیماری و درمان در میان است. صنعت توریسم درمانی یا گردشگری سلامت در بسیاری از کشورهای دنیا و حتی برخی از کشورهای منطقه ما مانند ترکیه یا امارات وجود دارد. ایران هم با عنایت به پیشرفت‌های قابل ملاحظه دانش پزشکی به لحاظ فنی و توانایی کادر درمان ظرفیت لازم برای ورود به بحث گردشگری سلامت را دارد؛ صنعتی که می‌تواند برای کشورمان ارزآوری خوبی داشته باشد اما این فقط یک روی سکه است. روی دیگر سکه کمبود تخت‌های بیمارستانی برای هموطنان خودمان است. به گفته ایرج حریرچی، قائم مقام وزارت بهداشت ۱۰۵ هزار تخت بیمارستانی کم داریم و از ۱۳۵ هزار تخت بیمارستانی موجود در کشور نیمی فرسوده‌اند و به نوسازی نیاز دارند. بنا به تأکید حریرچی سرانه تخت‌های بیمارستانی در کشورهای منطقه سه تخت برای هزار نفر اعلام شده است در حالی که این تعداد در کشور ما ۱/۷ تخت برای هر هزار نفر است. با وجود این احمد کامرانی معاون درمان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی می‌گوید: درصدد هستیم ۱۰ درصد تخت‌های این بیمارستان را وارد فاز گردشگری سلامت کنیم تا گردشگران از خدمات سلامت در کشور بهره‌مند شوند.

بنا به تأکید وی بیمارستان‌هایی که در آنها به موضوع گردشگری سلامت توجه شده است باید شناسنامه‌شان در سفارتخانه‌های ایران در سراسر جهان ثبت شود تا قابلیت شناسایی و بررسی توسط بیماران را در سایر کشورها داشته باشد.

■ دلالی عضو برای مشتریان خارجی

اگر به سراغ ضوابط وزارت بهداشت برای بیمارستان‌ها و مراکز درمانی توریسم‌پذیر بروید به جز داشتن گواهینامه‌های قانونی باید دو سال پیاپی گواهینامه ارزشیابی حداقل درجه یک داشته باشند. همچنین تخت‌های بستری این بیمارستان‌ها باید مطابق استانداردهای بین‌المللی باشد و کادر درمان و پرستاری حرفه‌ای و حتی آشپزخانه مجهز با منو انتخاب غذا از مواردی است که در صورت رعایت آن بیمارستان می‌تواند گواهینامه‌های لازم برای پذیرش گردشگران خارجی را دریافت کند. با وجود این سودآوری گردشگران سلامت دلال‌ها را هم در این حوزه فعال کرده؛ دلالانی که بیماران را از کشورهای همسایه و عموماً کشورهای عربی به عنوان توریسم سلامت به کشور می‌آورند اما به جای معرفی به بیمارستان‌های دارای زیرساخت‌های مناسب به مراکز درمانی درجه ۲ و ۳ معرفی کرده و سود کلانی را از این دلالی به جیب می‌زنند. خرید و فروش عضو هم یکی دیگر از چالش‌هایی است که پیش روی گردشگری سلامت قرار دارد. تجربه تخلفات گسترده‌ای که در سال‌های اخیر در حوزه سلامت با همکاری پزشکان و کادر درمان با دلالان رخ داده نشان می‌دهد حضور گردشگران سلامت با جیب‌های پر پول می‌تواند موجب غفلت و جاماندن بیماران ایرانی از درمان شود. نمونه چنین ماجرایی سال گذشته با مرگ دو بیمار عربستانی دریافت کننده کلیه ایرانی رسانه‌ای شد. این ماجرا موجب شد تا از هزار عمل پیوند غیرقانونی در کشور پرده برداشته شود آن هم در شرایطی که ۲۵ هزار بیمار در انتظار پیوند داریم و روزی ۷ تا ۱۰ نفر از هموطنانمان در فهرست انتظار دریافت پیوند می‌میرند.

■ بیمار خارجی پولدار به جای بیمار ایرانی فقیر

بر اساس قانون، هر عمل پیوند کلیه‌ای که در ایران انجام می‌شود باید با معرفی و تأیید انجمن حمایت از بیماران کلیوی انجام شود تا احتمال دلالی و سوءاستفاده از کلیه‌های اهدایی از بین برود، اما رئیس این انجمن با رو شدن ماجرای پیوند کلیه ایرانی به دو تبعه عربستانی گفت: در سال گذشته حدود هزار و ۸۰۰ عمل پیوند کلیه انجام شده است، ولی فقط حدود ۸۰۰ مورد از آن با هماهنگی انجمن انجام شده و بیش از هزار مورد از این عمل‌ها به صورت غیرقانونی انجام شده است. فروش اعضای بدن ایرانی به تبعه خارجی خلاف قانون است اما زمانی که پای پول به میان بیاید چه تضمینی برای اجرای قانون باقی می‌ماند؟ در ماجرای پیوند کلیه ایرانی به بیماران عرب هم پای ۳۰۰ میلیون تومان پول در میان بود، حتی برخی دلالان فکر ممنوعیت قانون پیوند به اتباع غیر ایرانی را هم کرده‌اند و سر و ته ماجرا را با مدارک شناسایی جعلی به هم می‌آورند. اینها نمونه‌هایی از چالش‌های شناخته شده توریسم درمانی در کشور ماست. پس اگر بناست تا این بخش فعال شود مسئولان باید همه این مسائل را هم ببینند و بعد اقدام کنند تا هموطنانمان بیش از این برای درمان‌شان دچار چالش نشوند.

یادداشت

نفیسه ابراهیم‌زاده انتظام

مرثیه‌ای برای ارتباط صنعت و دانشگاه

به محض اینکه پی بردیم خلأ توسعه صنعت و فناوری در کشور، عدم ارتباط صنعت و دانشگاه است، ایجاد این ارتباط را در دستور کار قرار دادیم و برای این پیوند مبارک دفاتر و سازمان‌ها و اتاق‌های متعددی راه‌اندازی کردیم، به طوری که در هر دانشگاه یک بخش مخصوص برای این منظور در نظر گرفته شد. از همین‌جا خشت اول یک هدف متعالی را کج گذاشتیم. نتیجه اینکه بعد از نزدیک ۳۰ سال این دیوار کج بدون اغراق بی‌هیچ دستاورد قابل دفاعی در حال فروریختن است و حتی در برخی دانشگاه‌ها و مراکز علمی و آموزشی فروریخته است. فرهاد گلستانی‌فرد، مدیر ارتباط با صنعت وزارت علوم حدود ۱۰ روز قبل با اعلام خبر تعطیلی بیش از نیمی از دفاتر ارتباط با صنعت دانشگاه‌ها گزارشی از این فروپاشی ارائه کرد. هرچند این مقام مسئول ساختار پژوهشی کم رنگ دانشگاه‌ها را علت اصلی رقم خوردن این سرنوشت برای دفاتر مزبور خواند، با این حال نقش درآمدهای نفتی، بی‌نیاز پنداری صنعت از ارتباط با مراکز تولید علم و فناوری و در نهایت پایه‌ریزی نادرست ارتباط صنعت و دانشگاه را نیز نمی‌توان نادیده گرفت. علاوه بر این بهتر است علت ناپختگی تحلیل مسئولان آموزش عالی در ناکامی ارتباط صنعت و دانشگاه را به حساب رودربایستی‌های مدیریتی و بین وزارتخانه‌ای بگذاریم تا نگاه تک بعدی آنها به یک مسئله چند بعدی یا حتی عدم شناخت‌شان از صورت مسئله فرآیندی مانند ارتباط صنعت و دانشگاه.

صنعت در کشور ما مانند سلسله جبالی است با چند قله و بی‌نهایت دره. به بیان دیگر نفت، فولاد، پتروشیمی، خودروسازی و تا حدودی لوازم خانگی و بعد از آن تعدادی صنایع خرد به مثابه قله‌های این رشته کوهند که بین آنها جای خالی طیفی از صنایع نادیده گرفته شده وجود دارد. به جز درآمد نفتی که وابستگی‌مان به آن به حدی است که خیال اتمام منابع زیرزمینی را نیز در سر راه نمی‌دهیم و تصوری از اداره کشور بدون پول نفتی نداریم، عدم آینده‌نگری صنعتی و فناورانه در کشور نیز مزید بر علت شده است. در حال حاضر چشم سوم صنعت نابینا است، یعنی تصوری از آینده صنایع ندارد و نمی‌تواند خود را در لباس تنها منبع درآمد کشور ببیند. البته انحصاری بودن صنایع داخلی و دولتی بودن و تشکیل امپراطوری‌های نهان در آنها نیز در این نقصان نابینایی چشم سوم صنعت ما مؤثر است. همچنین این دلایل صنایع ما را در رفع و درمان این نقیصه به صورت افراطی بی‌تفاوت کرده است.

در عین حال صنایع کوچک‌تر نیز برای راه افتادن میان دو تعریف صفر و یکی دولتی و خصوصی مانده‌اند. از طرفی نمی‌توانند به دولتی بودن نزدیک شوند زیرا انحصارطلبی صنایع بزرگ ما همه چیز را حتی قوانین را در این بخش برای خود می‌خواهد. از طرف دیگر خصوصی بودن با حمایت و امتیاز و تسهیلات دولتی را به خصوصی بودن صرف ترجیح می‌دهند. اینها دره‌هایی هستند که ایده‌آل ارتباط صنعت و دانشگاه را از سکه انداخته‌اند و دره‌های عمیقی ایجاد کرده‌اند.

برای بهبود شرایط موجود با واقع‌بینی می‌توان سراغ گرفتن مالیات صنعت از مدیریت‌های بینابینی مانند شهرداری‌ها و حتی خود صنایع کرد. به این صورت که درآمد کلان شهرداری‌ها در کلانشهرها که بخش قابل توجهی از آن صرف مسائل فرهنگی و ساخت و سازهای شهری و عملیات صوری و تولد شرکت‌های پیمانکاری می‌شود صرف راه‌اندازی صنایع خرد و شکل دهی به طیف صنعت در کشور شود و دره‌ها را پر کند. در عین حال قوانین حمایتی بخش صنعت و تولید مشروط به بهره‌مندی از آینده‌نگری و ارتباط با دانشگاه تدوین شوند.

شرایط موجود نشان می‌دهد برای دانشگاه، دنبال سؤالات صنعت گشتن شاید به اندازه نوشتن یک پایان‌نامه زمان و وقت و سرمایه نیاز باشد. پس اتاق و دفتر و دستک هم که نباشد دانشگاه می‌تواند خود را با صنعت مرتبط کند به شرطی که طیفی از صنعت در کشور شکل گرفته باشد و در صورتی که صنعت خود بداند که چه می‌خواهد و دنبال چیست دانشگاه برای فهم زبان آن نیاز به ترجمه ندارد.

رو و خط خبر

■ معاون اشتغال کمیته امداد از تدوین طرح اشتغال خرد مددجویان امداد و نیازمندان تحت عنوان «هر استان یک شهر» خبر داد و گفت: با انتخاب یک شهر و با ارائه تسهیلات، معضل اشتغال در آن به صفر می‌رسد. محمد امید در رابطه با طرح «اشتغال خرد مددجویان امداد و نیازمندان» که با همکاری وزارت کشور برای اشتغال مددجویان در شهرهای کوچک اجرایی می‌شود، گفت: با انتخاب طرح هر استان یک شهر، الگویی برای سایر شهرستان‌های استان نیز تدوین خواهیم کرد. این طرحی است که با همکاری وزارت کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کمیته امداد تنظیم شده و تفاهمنامه آن نیز آماده است.

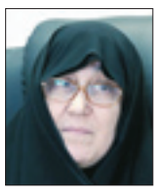

■ رئیس سازمان مدارس غیردولتی گفت: مؤسسانی که تمایل به راه‌اندازی مدارس غیردولتی علوم انسانی و اسلامی دارند تسهیلات ویژه‌ای دریافت می‌کنند. مرضیه گرد تأکید کرد: توجه ویژه به مدارس علوم انسانی و مدارس اسلامی به معنی واگذاری این مدارس به بخش غیردولتی نیست و آموزش و پرورش در تلاش است این دو حوزه را در مدارس دولتی و غیردولتی تقویت کند. واگذاری رشته علوم انسانی را به مدارس غیردولتی تکذیب می‌کنم و این موضوع که علوم انسانی انحصاری شود صحت ندارد و منظور مسئولان وزارت آموزش و پرورش تقویت و توجه به علوم انسانی بوده است.

■ کتاب تحلیل محتوایی زیارتنامه‌ها با رویکرد اخلاقی - تربیتی، تألیف مجتبی حیدری از سوی حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت منتشر شد. هرچند زیارت مرقد مطهر اهل بیت علیهم‌السلام با هر کلام و بیانی صحیح است، اما برای زیارت ایشان، زیارتنامه‌های بسیاری به دست ما رسیده است که آکنده از معارف ناب و بلند دینی و الهی و منبع بسیار با ارزش اعتقادی، اخلاقی و عبادی به حساب می‌آید که در اختیار ما شیعیان قرار دارد و این نوشتار در تلاش برای تحلیل این زیارتنامه‌ها با رویکرد اخلاقی - تربیتی است.

■ مدیرکل دفتر هماهنگی و ساماندهی معاونت جوانان وزارت ورزش با اعلام خبر تشکیل شش کمیسیون تخصصی در حوزه جوانان گفت: جلسات ستاد ملی ساماندهی جوانان با رویکرد جدید برگزار می‌شود. سیدجواد رضوی افزود: این شش کمیسیون تخصصی در قالب کمیسیون اوقات فراغت جوانان، کمیسیون اشتغال، اقتصاد و مسکن جوانان، کمیسیون فضای مجازی و جوانان، کمیسیون ازدواج جوانان، کمیسیون هویت و مشارکت اجتماعی جوانان و کمیسیون بین‌الملل جوانان با حضور نمایندگانی از دستگاه‌های تخصصی و صاحبنظران هر حوزه تشکیل شده است.

■ مدیرکل حوزه مدیریت عملکرد سازمان بهزیستی کشور با تأکید بر لزوم بازنگری جدی در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی، از راه‌اندازی سامانه رضایت‌سنجی و افکارسنجی بهزیستی در سال ۹۵ خبر داد. سید حسن موسوی چلک به مسئله زنان و کودکان بی‌سرپرست تحت حمایت بهزیستی اشاره کرد و افزود: این امر یکی از چالش‌های مهم بر سر راه سازمان است، چراکه متأسفانه با مستمری ۵۳ هزار تومانی که برای آنها درنظر گرفته شده و توجه نکردن دولت به این مسائل در بودجه تصویبی، راهبردی درست برای اینگونه مسائل انجام نمی‌شود.